

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:

Hat hasábos petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többesűr hirdetések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr

Ur és cseléd.

— A székely cselédmozgalom alkalmából. —

Debreczen, július 3.

Ur és paraszt! E két kifejezést, — illetve elnevezést sokféleképen szoktuk meghatározni, azonban meghatározásaink legtöbbje ép úgy sántit, mint gyakran alkalmazni szokott hasonlataink átvitt értelme.

Az *ur* czim, a tisztelet kifejezésének bizonyos jellegét viseli magán, de a szó való értelmében ritkán találó, mert az igen gyakran *ur* czimmal megtisztelt egyén nem más, mint egy durva nyers anyag, a kit érdemessé e megtisztelő czimre helyzete, születése, vagyona, — de nem az embert tevő lelki- és szellemi műveltség emelte.

Az *ur*-nak czimzett egyén viselkedése ha a fent említett tényezőkkel bir, legyen az bármily visszatetsző, félszeg, kihívó, mondjuk, mert nem ritka eset — durva sikk, mert hát tetszik tudni ő született *ur*, mely jogczimen neki több van megengedve, mint más halandóknak.

Társadalmi életünk urai, akik az igazi lelkiműveltség hiányában szenvednek, sok oly — ugynevezett — *uripassziót* megengednek maguknak, melyektől az egyszerű halandó, az ugynevezett paraszt undorral fordul el. Hja! azoknak lehet — mondják — mert jól áll nekik és hozzá meglátszik rajtuk, hogy született urak.

A paraszt czimmal elnevezett egyének

tömege, társadalmi életünk azon nagy osztályát képezik, mely bár ember s mint ilyen szintén az Istennek képére alkotott teremtmény, — de alárendelt helyzete, születése és igen gyakran vagyoni helyzetének korlátoltsága miatt, ha romlatlan és természetes lelkiműveltséggel bir is, nem más, mint igahuzó barom. És e tömegnek alkotó elemei, ha figyelemmel kísérik társadalmi éleüknben folytatott szerepléseit, nemde gyakran kell tapasztalunk azt, hogy az urak passzióinak kielégítésére szolgáló eszközök, mely uri passziók kielégítésének következményei a multban nem ritkán, sőt igen gyakran lobbantották lángra a nyers tömeget emberi jogaik biztosításáért.

A jámbor paraszt úgy a multban, mint a jelenben, a mig az ő természetes esze által alkotott jogai megsértve nem voltak, a mig az ő egyszerű — de tiszta fogalmakkal körvonalozott erkölcsi élete az uri passziók által meglámadvá nincs, mint a medrében csendesesen folydogáló csermely végzi dolgait, megelégedéssel s becsülettel, de ha emberi jogaiban megsértik, ha becsülete és erkölcsi élete lábbal tiportatik, kitör, mint áradt, — szikláról alázugó hegyi patak és a mit utjában talál — elsöpri.

A parasztnak nincsenek vágyai, ő munka és a természet fia, egyedüli kedvtelése künt lenni a természet öln és keze munkájával, homloka verejtékével elősegíteni az alkotó művét — a teremtet. A felkelő nap sugara már ott találják a

szabad természet kebelén; a lenyugvó nap sugaraival távozik onnan, fáradtan, de megelégedetten csendes otthonába, mely szentély előtte.

És e nagy tömeggel van folytonosan hadilábon az *ur* czimmal biró osztály, holott e tömeg tartja fent, ép úgy, mint a lábainkkal tiprott föld a büszke palotákat, holott ha e nagy tömeg megrázódik, az urak tömege ép úgy meging, sőt romba is dőlhet, mint mikor a föld megindul, s a büszke paloták romhalomokká lesznek.

Gyakran hangoztatjuk az emberi jog fenséges igéit s hirdetjük azoknak általánossá tételét, sőt különböző társadalmi intézményeket is alkotunk azon magasatos eszmék megvalósítására, de eredményeket vajmi ritkán mutatunk fel, mert eljárásaink a legtöbb esetben ellenkeznek a fennen hirdetett elveinkkel.

Embirtársainkban nem becüljük az embert, nem tartjuk tiszteletben azon jogokat, melyekkel ő is épen úgy birnak mint mi. — Ha a sors, vagy születése; alárendelt helyzetbe hozta, hatalmunk gyakorlása végtelen, mely esetben nincs előttünk semmi szent. S ha e bánásmód miatt megmozdul az alárendelt tömeg s érvényesíteni óhajtja jogait, nincs eszköz, amit ellenük föl nem használunk. Hja! mert paraszté a munka, uré az élet és gyönyör!

Az alárendelt szerepek legkeservebbike a **cselédoké**, a kiknek helyzete igazán nem irigylendő. Nem irigy-

Lili.

— A Debreczen eredeti tárczája —

Irta: BENEDEK ELEK.

Ne képzeljétek Lilit a neve után Nádszál termetű, fúrge pajzán leánynak. Bár egyszer láttam Lilit, azt hiszem az ő ajka sohasem nyílik csengő nevetésre, nem szaladgál játszi kedvvel erdőn, mezőn, kergetv n a pillangókat Lili sohasem szaladt pillangók után, Lili a kedves szép nevű Lili — nyomorék.

Forgatván kis naplókönyvemet, a sok ismerős név között, mintha busan huzódnék meg ez a név: Lili. Mintha a holt betűk megelevenednének, hallani vélem Lili szomorú kéré hangját: sejttem a szándékát, bácsi. Irni akar rólam, ó ugyan mit írhat? Nincs más ismerőse, kedvesebb, rokonszenvesebb?

Felelem én én: nincs, Lili nincs.

Pedig könyvecském tele van nevekkal. Öregek, ifjak neve. Köztük egy sereg növénydek fia és lany, a kikről én mindről tudok valami történetet s im hiába, Lili te rólad írok először.

A vasuton ismerkedtem meg Livel. Ott láttam, először és utoljára talán. A keleti pályaudvaron már másodikat csöngetnek az én vonatomnak, a mely indulóban volt Erdélybe. Nem volt időm nezni, vizsgálni, melyik kocsi-

ban van sok utas, melyikben nem, vaktában benyitottam egybe. Nem volt ott senki egy kis leányon kívül.

Ott ült egyedül, meghuzódott a sarokba s félve tekintett föl mint egy üldözött galamb. Kiolvastam szeméből az aggodalmat: Jaj Istenem, vajjon nem aragszik-e rám ez az ur, hogy nem utazhatik egyedül? Aztán beledugta fejét hirtelen egy képes könyvbe s úgy tett mintha olvasna nagy figyelemmel, de én jól láttam, hogy csak nézi a könyvet, nem olvas.

A kalauz harsány hangon kiáltott: me—het! s a vonat tüszkölve dobogva indult ki abból a rengeteg nagy üvegfedezés házból, mely ragyogott a villamos lámpák fényében. Mert este volt. Csak akkor döbentem meg, mikor a vonat elindult: nini, ez a szegény kis leány egyedül utazik éjnek idején! Csak most tűnt fel, hogy az indulás előtt nem bucsuzott senkitől, talán nem is kísérték ki a vonatához...

— Nem állottam meg, hogy meg ne szólíttam.

— Kisasszonykám elrontja a zemét. Nem jó a vonaton olvasni, főképpen este nem.

Főlemelte a fejét, rám nézett s mosolyogva mondta:

— Köszönöm, önnek igaza van.

Letette a könyvet.

Első tekintetre nem néztem többnek tiz évesnél, de a feleletéből, a hangjából láttam mindjárt, hogy ez a kicsi, vézna lanyka lehet már tizenégy éves. Talán tizenöt is. A feje mintha nag obb lett volna a rendesnél s im, amint jobban szemügyre vettem, az arca szinte öreges. Olyan komoly s olyan bánatos Szép nagy fekete szemében, mintha könny csillogna mindig.

— Talán csak egy pár állomást utazik? kerdeztem en.

Felelt a lanyka szomorú mosolylyal:

— Abból gondolja, ugy-e hogy egyedül utazom? Erdélybe megyek Kóhalomra.

— Ilyen hosszú utra! És elereszték egyedül!

— Istenem, egyedül! Én nem ismerem az egyedül valóságot. Ha van könyvem olvasok és mindjárt nem vagyok egyedül. Ha nincs velem könyv: gondolkozom s akkor sem vagyok egyedül.

— Az édes apját bizony san elfoglalja a hivatala, az édes anyját pedig a háztartás gondja...

Kicsordult a köny a kis lány szeméből s mondta elérzékenyülten:

— Az édes apám künt fekszik a temetőben, ott az édes anyám is!

Ó, Istenem! Apátlan, anyátlan árva!

lendő, mert a legtöbbször alárendelt munkakörben kell mozognia, a miért jutalma a gyenge koszt, hiányos alvóhely stb. stb. Vannak ugyan a cselédek között is, különösen a leánycselédek között, akiknek helyzete minden tekintetben kielégítőnek, sőt kellemesnek mondható, hogy azonban azt minő áron szerezték meg? és meddig tart? elhallgatjuk.

Nem akarunk védelmére kelni a mai cselédeknek. Hogy olyanok a minők nagy részben, nem is csak a saját bűnük, hanem a cseléd tartóké is, a kiknek bánásmódja üzte, kergette őket, igen sok esetben abba a helyzetbe, hová jutottak.

Hogy a cseléd ma nem családtagja, hanem pénzen fogadott ellensége gazdájának, a mi onnan nyeri magyarázatát, hogy a cseléd tartó gyakran nem látja abban az embert, hanem az állatot, mely szeszélyeinek ép úgy kell hogy meghajoljon, mint emez.

Egyedül a bánásmód az, mely javítólag hathat mindazon állapotokra, melyekben manapság cselédeink leledzettek.

Megvalljuk azonban, hogy cselédeink nagy tömegének erkölcsi élete, tisztesség tudása, hűsége és munkaszeretete oly alacsony fokon áll, miszerint azt elbírálni, felette itéletet mondani nem is érdemes. Hogy azonban ezen elszomott s valóban a bűn posványának nevezhető állapot képe oly ijesztőleg lépett fel, abban bizonyos része van a cseléd tartóknak, sőt magának a hatóságnak is, mely a cselédügyre felvigyáz.

Szigoru felügyelet hiánya az oka legtöbb esetben annak, hogy a cselédek nagyrészt a tisztesség és erkölcsi élet utjáról letérve, gyakran kora ifjúságuk hajnalán, tettük következményeinek tudatával sem bírva, a bűnök örvényébe

süjnednek. A bizalom hiánya, vagy a tulságba menő bizalmaskodás okozza a hűség és munkaszeretet hiányát, mert e két szélsőség közötti kapkodás e két tényezőnek megsemmisítője.

A bizár családi élet tüzhelyének megismerése, melyben valljuk meg őszintén, mai társadalmunk nem szűkölködik ébreszti fel a közvetlen szemlélőkben a vágyat, megismerni annak élvezeteit és büneit.

A családi élet szentélyének bemocskolása példa, mely bennök, a cselédekben talál első helyen igen gyakran főkéony anyagra.

A családtagok laza erkölcsé és az ifjúság korán tullejlődése — a mi a nagyok tetteinek utánzásában nyilvánul — fájdalom oly mérvben; hogy satnyulásunk okát ebben találhatjuk, oka annak is sok esetben, hogy lekötöztetjük és alantas alkalmazottaink oly ultra ténnek, mely veszélybe dönti mindnyájukat.

Ezen egyes képek, talán sötét színel vannak ecsetelve, de hogy igazak tagadnunk nem lehet.

Ur és paraszt közötti óriási kasztkülönbség gazda és cseléd közötti viszonynak e sötét képe oda vezethető, hogy a kinek állása, születése vagyoni jóléte hatalmat biztosít, azt úgy és akként igyekszik érvényre juttatni, hogy abból az embertársa iránti kimélet és a lelkiismeret hiányzik.

Szét tépni, letaposni embertársa jövőjét, boldogságát s bele kergetni az örvénybe ez uri passzió, mely felett sokan annyi lelkifurdalást sem éreznek, mintha kedvencz virágukat tépnek le.

Hogy várjunk attól a nagy tömegtől, melynek tagjai helyzetük és vagyoni állapotuk miatt az ügyevezett uri és művelt osztály alantasai hűséget, erkölcsi tisztaságot, munkaszeretetet, akkor

a midőn igen gyakran magunk járunk oly példával elől, melytől andorral kelene elfordulnunk.

De nem akarunk tovább annak a mizerábilis helyzetnek ecsetelésébe bocsátkozni, melyben eselédügünk a már elmondottak miatt süjnedt. Elég éreznünk és tudnunk azt, de el kellett mondanunk a fentieket, mert egy oly mozgalom indult meg, mely ha valósul, hiszszük segíteni fog e helyzeten. Egy népfaj leányainak és ifjainak cselédi alkalmazásra kitelepítése iránt indult meg a mozgalom, mely népfajról tudjuk, hogy szokásaihoz és erkölcsiéhez hű maradt még ma is s romlatlan lelke egész erejével küzd inkább a nyomorral, mint sem letérjen a tisztesség és becsület utjáról. A székely édes-testvér fajról van szó, mely népfaj gyermekeinek a tisztességes munka után tisztességes ott-hont kell, hogy adjanak e város cseléd tartó urai és polgárai.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a majdan kitelepítendőek mint még romlatlanok, új Otthonukban meg is fogják mindazt találni, a mit szorgalmuk, tisztességtudásuk, becsületességük és hűségük által embertársaiktól, ha ezek alantossai is, az emberi törvények és jogok nevében megkövetelhetnek. Ugy legyen!

Hargitai.

A képviselőház ülése.

A Szombati — Jul. 1. — ülés letárgyalt javaslatok számában és a letárgyalás rohamosságában más ülések megett egyáltalában nem maradt. Hat javaslat egy ülésen! S még miniszteri jelentések és interpellációra is jut idő.

A bizottság bizonyosan oly jól előkészítette a Háznak a tárgyakat, hogy ezek lefolyása — úgy szólván az előadó ismeretéből és elfogadásra ajánlásából állott s

— Hozzá. Irt levelet. Irt az apja is, az az anyja is. Etelkának van egy kis huga, azt tanítom én majd. Irt a kis Manyóka is (ez a becés neve) nagy girbe-gurba betűkkel. Azt írta: jöjjön Lili, én magam nagyon fogom szeretni, sohasem csufolom azért, mert pupos. Etelka utána írta: Manyóka ezt magától fogalmazta, senki sem mondta, hogy mit írjon. Elhiszem neki: az Etelka hugocskája csak nemes szív lehet.

— No lám, mily boldog most, kisasszony!

— Ó uram, az vagyok. S ha tudná, mily közel leszek kicsi falumhoz. Az édes anyja s apa sírjához!

Legalább eljárhatok oda, beszélhetek velök!

Mondtam Lilinek:

— Kisasszony, most már jó lesz, ha lepihen és alszik. Nagyon kimerül különben. Lili szót fogadott. Alig foglalt el egy ülést, a mint lefeküdt, magára terítvén téli kendőjét. Jó éjszakát kívánt s pár perc múlva aludt édesen. Néha-néha mintha mosolygott volna. Az én szememre nem jött álom. Egész éjjel azon gondolkodtam, vajjon mit álmodik Lilike? Hajnal felé hallottam suttogni: Etelka, édes Etelka!

Lilike már ott volt Etelkánál.

Aztán egyszerre csak mintha ott lett volna a temető kertben. Hangosan kiáltott fel: anyám, édes anyám!

Az hittem, fölbred, de aludt tovább édesen. Csak mikor a napsugarak bekandikáltak a függöny hasadékain, nyit föl a szempillája.

— Még testvérem sincs. Volt egy fiu testvérem. Szép, kedves, jó fiu volt. Mindig első az osztályban. Akkor halt meg mikor az érettségire készült Istenem! mennyit tanult szegény. Aztán egyszerre csak elkezdett köhögni. Elhervadt, mint egy virág. Én azt tartom ma is, hogy a bátyám halála vitte sirba az édes anyámat is, az édes apámat is...

— Bocsásson meg, kisasszony, kis lánykának néztem, be sem mutattam magamat.

Megmondtam a nevemet. Ő is a magáét.

— Az én nevem Korondi Lili.

— Be szép név!

— Ugy-e? Nagyon is szép egy csunya pupos lánykának.

Szinte jó kedvvel mondotta ezt.

De kisasszony, higgye meg, hogy én észre sem vettem... A szem a lélek tükré kisasszony, s én látom az ön nemes, jó lelkét. Ez önt oly széppé teszi!

— Köszönöm, köszönöm, — hebegte Lili egy kisé zavartan, — ön olyan jó. Igazán nem vagyok szokva a szép szavakhoz.

— És rokoni nincsenek?

— Van itt Budapesten egy nagynénem. A mikor édes anyám meghalt, lejött a temetőre s föl vitt magával. Ennek már öt éve. Tíz éves voltam akkor. A néni jó asszony, de ő maga is szegény. A férje kis hivatalnok. Hat gyerek van s a fizetés olyan kicsi. Ezerkétszáz forint! Ugy-e kevés pénz?

— Nagyon kevés akkora családnak.

— Az édes apámról maradt egy kis birók. Igazán kicsi. Alig csurran belőle valami. Ezt nem rég tudtam meg. Szörnyen megijed-

t m. Hisz a szegény néni is oly szegény, 6 gyereke van, iskolába járnak mind, annyi rájuk a költség s meg engem is eltartanak! Minden falatnál arra gondoltam: a gyerekek szájából veszem ki. Ezzel is kevesebb jut nekik.

Sokat sirtam e miatt, de mikor nem láttak. Ugy szerettem volna meghalni szép halállal!

De csudálatos, valahányszor a halálra gondoltam, megjelent az édes anyám képe s mintha hallottam volna a hangját: ne csüggedj, Lili! Jó az Isten, nem hagy el.

Lassanként lecsilapodtam. Számot vettem magammal. Tudok annyit, a mennyit egy 15 éves lány tudhat.

Sokat foglalkoztam a néni gyermekeivel, segítettem elvégezni a feladványaikat. Végeztem a felsőbb leányiskolát. Mint árva lány inyen laktam az intézetben, semmiért sem kellett fizetnem. Ott ismerkedtem meg Etelkával.

— Etelkával... Pesti lány?

— Ő nem! Az én vidékemről való. Az apja földesur. Voltak az intézetben gazdag, előkelő lányok s én nem tudom, hogy történhetett, Etelka csak velem barátkozott, egymás mellett mentünk, ha sétálni vittek, ő nem szégyelt mellettem járni. Most, ezen a nyáron ment haza Etelka.

Az édes anyám temetése óta nem volt olyan szomorú napom. Alig tudtunk megválni egymástól. Mondta Etelka: ne sirj, Lili, édes kis pupos Lilikém, mert látsz még te engem! Lejössz hozzánk és soha el nem eresztelek!

— Tehát most Etelkához utazik?

ezen után az elnök mindjárt megtehette a kijelentést: »Senki sincs szólásra feljegyezve elfogadtatott általánosságban.«

A részletes tárgyaláson aztán — ha lehetséges — még hamarabb keresztül estek. Elnök — Perczel D. — a múlt ülés jkvének hitelesítése után bemutatta Szilágyi D. 3 heti szabadság iránti kérvényét. Megadta a Ház.

Bejelentette, hogy Rátkay László az összehírdetési bizottsági tagjáról való lemondását visszavette. (Helyeslés a szélső balon.)

Bemutatta Komáromvármegye feliratát a szeszforgalom adóról szóló 1890. évi XVII. tcikk módosítása iránt.

Szell K. min. elnök tjavaslatot nyújtott be a budapesti csendőrség elhelyezése céljából építendő laktanya költségeinek fedezése tárgyában.

Lukács L. p. ü. miniszter indokolt tjavaslatot nyújtott be a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdek által, egy-egy termelési időszak alatt a kisebbik adótétel mellett termelhető alkohol felosztásáról.

Psik Lajos az igazoló állandó bizottság előadója jelentette, hogy a bizottság Zemplénmegye nagymihályi vál. kerületében orsz. képviselővé megválasztott gr. Andrássy Géza megbízó levelét megvizsgálta és miután azt a törvény kellékeinek megfelelőnek találta, a nevezett képviselőt a kérvényezésre kiszabott 20 napi határidő feartartásával igazolt képviselőnek kimondta.

Friedecky Timót a számvizsgáló bizottság előadója betérjesztette a bizottság jelentését az 1898. év második felében vezetett számadásairól.

Molnár Antal jegyző jelentette, hogy az interpellációs könyvbe be van jegyezve: jul. 1-én Lukács Gyula interpellációja a belügyminiszterhez Seper Kajetán kispesti lakos kiutasítása és eltoloncolása tárgyában.

Az interpelláció az ülés végére utasított.

Napirend szerint következett ezután a cukoradóról szóló 1888. XXIII. t.-cz. határozmányainak részben való módosításáról és az 1881. évi IV., 1883. évi V. és XLVII. törvényeknek a cukorfogyasztási adóra vonatkozó határozmányainak megszüntetéséről, a söradóra vonatkozó törvényes határozmányok részben való módosításáról, az égetett szesz folyadék után járó vámról, a

a szeszadóról; valamint a szesztermeléssel együttesen készített sajtolt élesztőnek megadóztatásáról szóló 1898. évi XXIV. t.-cz. módosításáról és a szeszitalmérés adó megszüntetéséről, a sör-, és ásványolaj- és a cukoradónak a fogyasztási terület részére való biztosítása, valamint a szeszadónak a fogyasztási terület részére való biztosításáról szóló 1894. XV. t.-cz. némely határozmányainak módosításáról, az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájának módosításáról, a kivitelre szánt cukor és alkoholtartalmu gyártmányok készítéséhez felhasznált répacukor és szesz adómentessége, valamint a cukor vagy alkoholtartalmu, illetőleg olyan cikkek után, a melyek készítéséhez cukor vagy alkohol használtatott fel, külföldről való behozatala esetében szedendő vámpótlék tárgyában, a magyar korona országainak pénzügyminisztere és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok pénzügyminisztere közötti bélyeg- és díjak iránt létrejött egyezményről szóló törvényjavaslatok harmadszori olvasása, a melyeket a ház harmadszori olvasás után is elfogadván, az elnök felszólítására hitelesítették, így azok tárgyalás és hozzájárulás végett a főrendiházhoz küldetnek át.

Elnök: Az italméresi jövedekről szóló törvényjavaslatot hozva tárgyalásra:

Neményi Ambrus előadó ismertetése után, a mint azt már a pénzügyi bizottság tárgyalása után ismerjük — a Ház általánosságban elfogadta a törv. javaslatot. A részletes tárgyalás folyamán

A 13. §-nál Rátkay László a jövedek-adószedés bérbeadásánál azt indítványozta, hogy egyenlő ajánlat mellett annak adjanak elsőbbséget, a ki a magyar nyelvet bírja, annak elleneben, a ki nem tud magyarul.

Lukács László pénzügyminiszter: Ellenezte a módosítást, mert megeshetnek ezen dispoziciónak kimondása esetére, hogy valamely német ajku községben, hol tisztán svábok laknak, egy idegen ember, ki semmiféle érdemmel a község iránt nem bír, odajönne és a legérdemesebb emberek hátrahatalásával elsőbbségben részesíttetnék.

A többség a szakaszt eredeti szövegében fogadta el s elvetette Rátkay módosítását.

A 15. szakasznál ismét Rátkay László: hogy az iszákosság korlátozható legyen, azt indítványozza, hogy azoktól a korcsmarosoktól, vagy engedélyesektől, a kik részeg embernek italt adnak, vonják meg az italméresi engedélyt.

Lukács László pénzügyminiszter: hozzájárul az indítványhoz.

Neményi Ambrus előadó: szintén hozzájárul az indítványhoz, de egy stiláris módosítást ajánl hozzá.

Az indítványt a Ház az előadó stiláris módosításával fogadta el.

A többi szakaszokat minden észrevétel nélkül szavazták meg.

Következett az égetett szesz folyadékok után fizetendő szesz-adópótlékról és szeszforgalmi adó megszüntetéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Neményi Ambrus előadó: A javaslat új megterhelést sem a produkcióra, sem a fogyasztásra nézve nem jelent, ellenben több rendbeli igen értékes kedvezményt tartalmaz egy mezőgazdasági szeszgyárak, mint a cognacgyárak és a borkereskedők érdekében, minélfogva kéri a Hazat, hogy a javaslatot fogadja el.

A Ház a t.-javaslatot minden vita nélkül elfogadta általánosságban.

Következett a részletes tárgyalás.

A 2. §-nál

Mezei Mór indítványozta, hogy a cognac-ipar érdekében szükségesnek tartott védelem terjesztessék ki a gyümölcs-pálinkákra is: így a szilva-pálinkára, a boróka-pálinkára, a törköly- és borseprő-pálinkákra.

Lukács László pénzügyminiszter: Elfogadja a módosítást.

A Ház a szakaszt Mezei módosításával fogadta el.

A 9. §-nál

Mezei Mór indítványozta, hogy az e szakasz végén a cognacra szóló infézkedést terjesszék ki a gyümölcs pálinkára is.

Lukács László pénzügyminiszter: hozzájárul a módosításhoz.

A Ház Mezei módosításával fogadta el a szakaszt, míg a még hátralevő többi szakaszt minden hozzászólás nélkül megszavazták.

Az égetett szesz folyadék után fizetendő szesz-adópótlékról és a szeszforgalmi adó megszüntetéséről szóló t.-javaslat.

Neményi Ambrus előadó: indokolta és elfogadásra ajánlotta.

Kulmann János emelt kifogásokat a t.-javaslat ellen.

Münnich Aurél a következő határozati javaslatot nyújtotta be: A kormány utasítatik, hogy abban az esetben, ha a söradó illetőleg a söradó-pótlék jövedelme oly mérvű emelkedést mutatna fel, hogy az lehetséges, a söradó-pótléknak megfelelő mérvben való leszállítása iránt a szükséges előterjesztéseket tegyegye.

At.-javaslatot általánosságban elfogadta a Ház s az elnök a vitát bezárta.

Lukács L. pénzügyminiszter Kulmann módosítását elvettette; Münnich határozati javaslatát elfogadta és elfogadtatta — a jobb- oldal helyeslésével találkozóva. Polónyi megjegyzésére Münnich félreértett szavait magyarázta s végre a Ház a t.-javaslatot részleteiben is Neményi stiláris módosításával elfogadta.

Ötpercnyi szünet után felvették az igazságügyi palotáról és költségeinek fedezéséről szóló 1893. XIII. t. c. módosítására vonatkozó javaslatot.

Szereb György előadó ajánlása után a Ház a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta.

Igy történt a Honvéd menház költségei engedélyezéséről betérjesztett törv. javaslattal is a melyet szintén Szereb György ajánlott elfogadásra. Koszuth Ferencz, aki a honvédmenházaknak vidéken felállítására emelt szót s Feyerváry G. baró hozzászólása után általánosságban és részleteiben is elfogadták.

Elfogadták Végh Arthur előadásában Polónyi es Hegedűs közlekedésügyi miniszter hozzászólása után a viczinalis vasutak engedélyezéséről szóló törvény javaslatokait.

A Hetfői ülés napirendjének megállapítása után Lukács Gyula interpellációjára került a sor. Lukács Gyula: Ismertetette a lapok által mar behatóan elmondott üldözéseket, a melyekben Kis Pest község előljárósága részesítette Seper Kajetán kispesti szerkesztőt. A községi előljáróság hamis jegyzőkönyveket vett fel, csak azért, hogy Seper eltávolítsák a községből. Anarchistának jelentették a felettes hatóságoknál, elfogták és kitoloncoltatták. Maga a község sem tudott Seper ellen mást felhozni, csak azt, hogy a hirlapírói működésére nincs engedélye. És ezért szakasztották el Seper 6 gyermekétől s koldusbotra juttatták. Ez még rendőrállamban sem fordulhat elő. Ez ügyben a következő interpellációt terjesztette a felügyminiszterhez:

Seper Kajetán kispesti lakost a községből kiutasították, majd illetőségi helyére toloncolták és pedig a község némely előljárójának véleménye szerint, mert maga és a családja fenntartását nem látták biztosítottnak s mert hirlapírói működését kitogaszták, a község lakosainak véleménye szerint pedig azért, mert Seper hirlapírói működése a község előljárói egy részének kényelmétlen volt.

Ez ügyben a következő kérdést vagyok bátor a felügyminiszter urhoz intézni:

1. Tette Seper a közbiztonság, vagy a közérkölcök ellen oly kifügást, mely a vele szemben elkövetett eljárást igazolja?

2. Ha nem tett, mit szándékozik a belügyminiszter ur tenni azon közigazgatási közegekkel, kik egyén gyűlölködésből a felsőbb hatóságokat félrevezették s az egyéni szabadságon ily súlyos sérelmet ejtettek?

Az interpelláció kiadatott a belügyminiszternek. Ezután az ülés 2 órakor véget ért.

— Jó reggelt, Lili kisasszony. Mindjárt Etelkáéknál lesz.

— Ó már ott is voltam.

— Tudom.

— Talán mondtam valamit álomban?

— Mondott bizony.

— Ugyan mit?

— Etelka, édes Etelka!

— Ezt, ezt mondtam, emlékszem rá. És még egyebet is mondhattam...

— Egyebet is. — Ezt: anyám, édes anyám!

— Édes jó anyám! — sóhajtott föl Lili-like s könybe lábbadt a szeme.

A gőzös éleset füttyentett, ime már látzik a büszke kóhalmi vár. Itt várják Lilikét. Izgatottan szedi össze kicsi cók-mókját, bucsuzik tőlem könyes szemmel, de nem busan. Látom, hogy repdes a szive örömeiben. Ugy tetszik ne-em, hogy karosu, magas lányt látok, nem a pupos, öreges arcu Lilit. Mintha ez a nagy öröm megváltoztatta volna egészen.

— Isten önnel! Szerencsés utat.

— Isten vele, Lili kisasszony.

Mi kár, csak egy percet áll a vonat s repül tovább szél-ébesen. Lili már ott sir Etelka karjai közt. Könyes szemmel nézik a megható szép jelenetet az Etelka szülei. A meddig csak visszanezhetnek a robogó vonat ablakából, visszaneztek, Lili még mindig az Etelka karjai közt.

Itt látom utójára. S így látom mindig Lilit, ha lapozgatók könyvecskékben s meglátom e nevet: Lili.

BELFÖLD.

Szarvas Gábor szobrának leleplezése. Szép ünnepély folyt le tegnap délelőtt 11 órakor Budapesten a Ferencz József téren, ahol leleplezték Szarvas Gábornak, a nagy nyelvtudós emléksobrát. A szobor a Széchenyi szobor háta mögött áll. Az ünnepélyt az államvasutak munkás dalköre nyitotta meg a Szózáttal. Majd Bethy Zs. lépett az emelvényre s szép beszéd kíséretében méltatta Szarvas érdemeit, a miközben a szoborról lehelt a lepel.

A főrendiház ülése. A főrendiház még a képviselőházat is le akarja főzni a gyors munkában. A július hatodikára egybehívott közjogi, pénzügyi, és közgazdasági bizottság ülésére tegalább napirendre tűzték a képviselőház által a múlt hónapban letargyalt összes anyagot a kiegyezést l a vicinális vasutakig.

A főrendiház mentelmi bizottsága e hó 5-ére, szerdán délelőtt 11 órakor hirdetett ülésében báró Kemény Árpád főrendiházi tag mentelmi jogának felfüggesztése tárgyában beérkezett járásbírósi megkeresvényen kívül még: Szalavszky Gyula főrendiházi tag mentelmi jogának felfüggesztése tárgyában a budapesti kir. büntető törvényszék megkeresését is tárgyalja s a hatodiki ülésben ezeket a mentelmi ügyeket is elintézik.

Ime, a főrendek ritkán, de aztán gőzerősebséggel dolgoznak.

Halálozás. Radó Kálmán — 1848—1899 — a közélet egyik előkelő tevékeny tagja, a felső-órri választókerület kormányparti képviselője, több magas rendjellel kitüntetett valóságos belső titkos tanácsos s amit — talán legnagyobb érdemeül kell kiemelnünk a magyarországi ág. ev. egyház egyik legerősb oszlop-férfia s mint ilyen a dunántúli ág. ev. egyházkerület világi felügyelője stb. — Karl s b a d b a n m e g h a l t.

A zsebelyi méregkeverők feletti ítélet. A zsebelyi méreg keverők bünpörében a temesvári törvényszék kihirdette az ítéletet a közönség rendkívüli érdeklődése mellett. Az ítélet szerint özv. Nikodém Mária életfogytiglani fegyházra, Urszika Katalin, Czárán Mária, Zimcsa Trifusz és Kozin Györgyöt gyilkosság büntette miatt 15 évi fegyházra ítélték. A négy elítélt asszonyra néve a büntetésből masfel évet a vizsálati fogagot veszőek kitöltöttek. A többi 6 ádlottat vizsgálati fogságuk fentartása mellett elmentették. Az indokolás felolvasása egy órát rett igénybe.

Mikor az elnök kihirdette az ítéletet, özv. Nikodém, a ki tud magyarul, ezt kérde: Hogy értem az életfogytiglan való fegyházat. Ugy, hogy örökre becsukva maradok?

Elnök: Igen.

Nikodém (sirva) Nem nyugszom meg az ítéletben, mert én nem mérgeztem. Urszika megnyugszik az ítéletben. Czárán Mária apellál, ugyszinte Zimcsa Trifusz, Kozin összerézzen az ítélet halatára s kijelentette, hogy főlebbez. A védők fellebbeznek, dr. Góth királyi ügyész szinte fellebbez súlyosbitásért, a felmentett vádlottakra nézve pedig a felmentés miatt. Az ítélet kihirdetése után az elítélteket lefényképeztették.

KÜLFÖLD.

Franciaország. A »Sfax« hajó este ide érkezett. Mindezeideig még senki sem kapott engedelmet a hajóra szállni. A legénység csak ma szállhat partra.

Dreyfus és nejének találkozása. A lapok híreket közölnek Dreyfus és Dreyfusné találkozásáról. Ezek szerint Dreyfus mikor nejét meglátta, néhány percig mozdulatlanul állt helyén, és inkább is csak érthetetlen szavakat hallato t. Mikor magához tért több ízben is sirni kezdett.

Dé után Dreyfusné újból felkereste férjét

és ezuttal már a találkozás is bensőbb volt.

Rennesben a tegnapi nap minden incidens nélkül lefolyt.

Zola Emil perének tárgyalása. Zola Emil ügyét július 11-én tárgyalják a versaili esküdtbírószág előtt. Azonban hírlit, hogy a tárgyalást bizonytalan időre el fogják halasztani.

Spanyolországi zavarok. Valenciából zavargás hírek érkeznek, a katonaság fegyverhez nyult. A spanyol censura következtében részletek hiányoznak.

HIREK.

Hivatali helyettesítés. Dr. Boldizsár Kálmán III-ik kerületi rendőrkapitány 6 heti szabadságra ment. Távollétében Tóth Sándor fogalmazó helyettesíti. Tóth Sándor helyét pedig Mile Pál közigazgatási gyakornok tölti be ideiglenesen.

Komlóssy Imréné.

Tegnap délután temették el özv.

Komlóssy Imrénét óriási részvét mellett. A Bethlen utczai gyászház udvara megtelt előkelő gyászoló közönséggel, mely mély és igaz részvétét ment — el kifejezni a megboldogult iránt. A gyászszertartást dr. Wolaffka Nándor végezte fényes segédlettel. A gyászszertartás után a városi dalárda gyászdalokat énekelt. Aztán megindult a szomorú menet a temetőbe s az áldott emlékü uri nőt férje mellé helyezték örök nyugalomra. A ravatalra a következő koszorukat helyezték a bánatos szívű gyermekek, unokák, rokonok és ismerősök: »Az igazi édes anyának« Dezső és Erzs. »Kedves drága anyáknak« Arthur és Róza. »Szeretett édes anyámnak« vigasz alhatatlan fia Miklós. »A legjobb nagymamának« Arthur, Lajos, Imre Rózsika. »Nagymamának« a legkiseb unokák, Eliz, Margit, Dezső. »Felejtethetlen rokonának« — özv. Béressy Samuelné. »A legjobb Róza néni« Szalay József és neje. »A jó Róza néni« Tikos Imre és neje. »Szeretettük jeleül« Tikos József és Mariska. »Szeretettük és tiszteletük jeleül« Pusztay Sándor és neje. »A kedves Róza néni« Lestyán Adorján és családja. »A jó rokonnak« Balogh Imre és családja. »Tiszteletük jeleül« Végh Gyula és neje. »Kegeletes tisztelettel« Koncz Ákos és neje. »Tiszteletük jeleül« Varga Ferencz és neje. »Kedves nagynénjünk« Tikos István és családja. »Nagyrabecsült zászlóanyjának« a debreczeni dalegylet. »Szeretett tiszteletbeli alelnökének« a jólékony nőegylet. »Mély részvéte jeleül« a »Petőfi«-dalkör. »Részvéte jeleül« a közgazdasági bank.

Sertésvész Vértesen. Vértes községben mint az alispáni hivatal értesítik kiütött a sertésvész. Gazdakörökben ez a körülmény érthető aggodalmat keltett.

Öngyilkos iparos. A tegnapi napnak is meg volt a maga szenzációja. Egy szegény családos iparos dobta el magát az életet, melyet már nagyon megunt. A III-ik kerületi kapitánysághoz jött a jelentés, hogy Király Béla iparos tegnap felakasztotta magát. — A helyszínen megjelent orvos csak a beállott halált konstatálhatta. A hulat beszállították a kózkórházba, hol ma felboncolták. Temetése délután 5 órakor lesz.

Czéllovészlet. E folyó hó 4. és 5-én a Pallagon megtartatni szándékolta harczzserü czéllovészlet elmarad. Erről a nagyközönség tudomás vétel czéljából értesítettik.

Névmagyarosítás. Vodák József debreczeni lakos nevé belügyminiszteri engedélyvel Lengyelre magyarosította.

Körözött tolvaj. A debreczeni kir. törvényszék Balla Virág Lidia elleni bűnügyben mint bűnrészeset körözi Szabó István csegei születésű 26 éves munkást. Utolsó lakhelye Nagyváradon volt, a honnan azonban csavargás miatt kitiltották. Eredményes nyomozás esetén a debreczeni kir. törvényszék értesítendő.

A két Nyitránszky. A két Nyitránszky, id. és ifjabb Tamás tegnap ünnep — tiszteletére portyázó körutra indult. Ugy gondolkodott a két gentleman, hogy talán egy kis pénzmaghoz jutnak. A tervből tett lett, mert sikerült nekik 65 frtot összelopkodni. Most a rendőrség börtönében hűsölnek.

Bűnügyi végtárgyalások. Hetfőn Szüts Gyula s tarse ellen, lopás büntetéeért, Szabó László ellen. személyes szabadság megsértése. Pénteken Tar Margit s tarse ellen, lopás büntette. Szegedi József ellen. családi állás elleni büntett, Szabo Sándor ellen, g. o. súlyos testi sértés vétsége Ugyanaznap még ítéletkihirdetések.

Ujabb felfüggesztések Makón. Ismeretes, hogy Makó város képviselőtestülete fegyelmi vizsgálatot indított Csala Ferencz és Kuliner Sándor arvaszaki ülnökök és Tóth Lajos városi ügyész ellen. Mint tudósítónk táviratozza, tegnap Meskó Sándor alispán mind a három tisztviselő felfüggesztette állásától. Ez az újabb felfüggesztés izgatott hangulatot keltett, mert most már a város 6 főtisztviselője van felfüggesztve.

Iparos ifjak mulatsága. A debreceni iparos ifjuság önképző egylete 1899. é. júl. hó 16 án saját könyvtára gyarapítására a nagyerdei Dobos pavilonban világpostával és szépségversenyvel egybekötött jótekonycélú batyumulatságot rendez. A 100-as bizottság nevében: Tóth Kálmán egyl. elnök. Fridvalszky Rezső, a 100-as bizottság elnöke. Davidházy Kálmán, egyl. alelnök. Belépő-díj 1 üveg borral férfiak részére 2 kor. Nők belépő díjat nem fizetnek. Kezdeté 8 órakor. Zenész Veres Tóni. Szünetek alatt az önk. egylet dalköre fogja a közönséget szórakoztatni. A meghívó kívánatra előmutatandó. Jegyek előre válthatók: Fridvalszky Rezső, Rencz Antal fodrász és Kostya János ékszerésznel.

Betörők dárídója. Miskolczi levelezőnk írja: A »apokban Lukács Ede üzletvezetőségi hivatalnokot tisztogatójának a kedvese, Horváth Pal bolti szolga érzékenyen megkárosította. F. hó 24-én Lukács három napra Szomolnok-Hutára távozott s ezen idő alatt Horváth behatolt a lakásba és az asztal fiókból 593 frt készpénzt, 2 drb aranyat és egy 75 frtos váltót ellopott s magához véve Szabó Károly nevű pajtását, 27-en felutaztak Péstre és ott az Alsó Erdősoron levő »Zöld Koszoru« fogadóban szálltak meg. Szép szobát béreltek, melyből egész napon át ki sem mozdultak, de gondoskodtak arról, hogy »idejük vigan teljék.« — a cigány játszott egész nap a szobájukban. a pezsgő egy pillanatra sem hiányzott az asztalákról, a látogatóik pedig sűrűn adták át egymásnak a kilincset. A nagy dárídó azonban feltűnt a rendőrségnek és egy detektív bekísérte őket a főkapitánysághoz, hol kiderült a lopás. Az ellopott összegből azonban 149 forintot és e váltót tudták előmutatni a többit eldorbézolták. csak pezsgőért 120 frtot fizetnek ki. A rendőrség mindkettőjüket letartoztatta s az esetről nyomban értesítették a miskolczi rendőrséget, mely a jómadarakat a mai napon hazatoloncoltatta.

Petőfi emlékezete. Julius 31-én lesz ötven esztendeje, hogy Petőfi hősi halált halt a segesvári csatatéren. Az egyetemi ifjuság a nagy költőhöz méltóan fogja ezt a napot megünnepelni és mozgalmat indít, hogy az egész ország részt vegyen az ünnepeken. E czélból bizottság alakult, mely bizottság kéri

kérni fogja az országgyűléstől Petőfi emlékének törvénybeiktatását. — Petőfi-ünnepre készülnek Duna-Vecsnén is, hol Petőfi atya mérsáros volt. A piac téren még ma is fennálló mérsárszék épületében, a hol a költő szülei laktak, a mostani mérsárosnak második szobájául szolgáló helyiséget az újabb időben rekesztették el közfalal a jó nagy mérsárszék-től, Petőfi Duna-Vecsnén időzése idejében a székarendás a megénekelt Zsuzsika atya: Nagy Pál volt, ki látva az öreg Petrovicsék szűk lakását, felajánlotta a templom-utcában levő házában Petőfinek egy szobát, a mit el is fogadott. Ezen házban írta meg Petőfi D.-Vecsnén szerzett költeményei nagyobb részét. A ház, mely most legújban Posztóczy Lajos ügyvéd lakásául szolgál, ma napig sincs emléktáblával megjelölve. Ez már nem sokáig lesz így, mert Csikay Imre főszolgabíró magára vállalta, hogy emléktáblával jelöli meg Petőfi lakóházát. A főszolgabíró ajánlatáról értesítették a Petőfi társaságot.

*** Leszkay András, országos magyar színigazgató.** Tiszta véletlen, hogy a pozsonyi színház netto jövedelme még nem a Leszkay magánpénztárát gyarapítja s az is csak Leszkay mellett, hogy a kecskeméti színházhoz nem ő nyerte el. Mert úgy áll a dolog, hogy Leszkay, ez a nagyszabású színház vállalkozó, rövid idő múlva kezei közé keríti Magyarország összes téli és nyári állomásait. Most még csak Arad és Kassa az övé, az előbbi a saját, az utóbbi Szendrey Mihály firmája és bizománya alatt. Most pedig Leszkay a Szendrey cége alatt — a mely ugy látszik újabb, tehát jobb birü czég — a nagyváradi állandó színházra is pályázik. Ezt a hirt Szendrey ugyan sietett demantálni, de azért egyáltalán nem vált valószínűtlenebbé. Sőt ezután várható csak, hogy Leszkay folytatja a honfoglalást és a bizományi üzletet, — új czégek alatt.

*** Beteljesült jóslás.** Az egyik amerikai tudományos bölcsészeti ujság 1898. évfolyamában olvassuk a következő apróságot:

A Lipcsében megjelenő Psychische Studienben egy cikk van, mely a berlini jósnő azon jóvendülésére vonatkozik, a miről az „Illustrirte Wiener Extrablatt“ 1898. évi ápr. 26-án megjelent, 114. számában körülményesen megemlékezik. E szerint a jósnő azt jóvendülte, hogy Németország véres eseményeknek néz elébe, Franciaországban pedig báború és sok párbaj lesz. „Sok vért látok Franciaországban; Dreyfus hazajön az Ördög-szigetről.“ — Ez 1898. ápr. havában történt, a mikor még senkinek sem lehetett sejtelméről az óriási morgalomról Dreyfus érdekében, mely most egész Franciaországot izgalomban tartja és arról, hogy a francia társadalom alapjait megrendült. — És lám, a Dreyfusra vonatkozó jóslat, mintha teljesedne. — A mint a legújabb táviratokból tudjuk a francziá kapitány már nincs az Ördög-szigeten és Franciaországban nagyon aggasztó dolgok mennek végbe.

Abban az időben ugyan, a mikor az amerikai ujság ezt írta (1898. szeptember 23.) Dreyfus még mindig a szigeten volt, de ma már szabad, mert 1899. június 8-án dihatya száműzetése helyét és ezzel a berlini jósnő, de Ferrius jóvendülése csakugyan beteljesedett. (A „Rejtelmes Világ“-ból.)

*** Halálozás.** Egy közpályán munkás férfi életpályája égett el és aludt ki. Lévy Lajos volt a férfi, aki az 1848-9-es nagy időknél lezajlása után, amelyben mint honvéd tizedes Bem táborában tevékeny részt vett — a terhes tanító pályára lépett s folyton munkálkodott itt Debreczenben a Csapó-utcai tanító lakban végezte áldásos pályafutását. A debreczeni honvéd egyletnek éveken

át volt ügyszerető jegyzője s csak végegyenülés volt az oka, hogy kezéből kibocsátotta a jegyzői tollat. Pályatársai a következő gyászjelentést adták ki:

Fájdalommal tudatjuk szeretett kartársunk Lévy Lajos debreczeni ev. ref. tanítónak 40 évi áldásos tanítói működése után, életének 71-ik évében történt gyászos kimúlását. Megboldogult kartársunk hűt tetemei f. hó 3-án d. u. 3 órakor, a csapó utcai leányiskolánál tartandó rövid ima után a Kossuth-utcai temetőben fognak örök nyugalomra helyeztetni. Debreczen, 1899. július 2. A Debreczeni ev. ref. Tanítótestület, Béke hamvaira.

A bánatos özvegy — illetőleg család pedig a következő gyászjelentést adta ki:

Mely fájdalomtól megtört szívvel tudatom egy a magam, mint bánatos rokonaim nevében is felejtethetetlen emlékü adott jó férjem néhai Lévy Lajos ev. ref. tanító, 1848-49. honvéd tizedesnek f. év. július 1-én élete 71. boldog hazaságának 27-ik évében történt csendes elhunytát. Felejtethetetlen kedves halottunk földi hamvai f. hó 3-án d. u. 3 órakor az ev. ref. egyház szertartása szerint a Csapó-utcai 46 sz. háznál tartandó ima után a Kossuth utcai sarkertbe fognak örök nyugalomra tetetni. Mely végtesztességtételre rokonait, pályatársait bánatos szívvel meghívom. Debreczen, 1899. július 1. Bánatos neje: Özy Lévy Lajosné sz. Nagy Julianna. Sógora: Nagy János neje sz. Tonheiser Franciska és gyermekei: Irén, Dezső, Sándor, Irma, Ida, János, Mariska és László; Nagy József neje és gyermekeivel; Nagy Erzsébet. Unoka öccse: Szász Áron, Szász József. Béke poraira!

*** Angelotti daltársulata.** A Bika szálló II-ik udvarán tegnap óta vig élet van. A Bika derék bérleljenek, Milöcker Lajosnak az érdeme, ki áldozatokat nem kímélve hozta Debreczenbe Angelotti jeles erőkből álló daltársulatát. Most már nem csak a jó konyha, de a pajzán nótá és a tréfás kuplék egész sorozata csábítja a közönséget a Bikába. Angelotti társulatának tagjai közül különösen ki válnak Angelottiné, kinek minden énekszámát zajosan tapsolják, Roland, a kitűnő komikus és Jászai Kamil nőimitátor. A műsor egyik vonzereje a két zenebohóc mutatványa. Az előadásokat naponként nagy közönség nézi végig.

*** Székesfehérvári tűz.** A tűz még mindig tart. Az utcán éjjel nappal uagy tömeg hullámzik fel és alá. A sebesültek állapota nem változott. Dameberg Lajos kereskedő most nem találják, valószínűleg a lezuhant pinceboltozat teteme maga alá.

*** A vonat alatt.** Ménfőn (Gömörmegye) A déli órákban egy ismeretlen a robozó személyvonat elé vetette magát. A vonat teljesen szétrocsolta és rögtön meghalt.

*** Elveszett aranyóra.** Dr. Löfkovics Mártonné tegnap a nagyerdőn arany óráját és lánczát elvesztette, Nincs kizárva azonban hogy valami ügyes zsebmetező kerítette birtokába. A rendőrség erélyesen nyomoz.

Zeneestély tartatik ma este a Corzó kávéházban Magyar testvérek zenekara által.

*** A hölgyközönség figyelmébe.** Tisztelettel értesitem mindazon hölgyeket, kik a kertekben, vagy pedig a nagyerdőben nyaralnak és fodrásznőre szükségük van, ösmerve azon kellemetlenséget, hogy oly helyeken pontosan megjeleni bajos, magamat a t. hölgyközönség szives figyelmébe ajánlom, mivel saját biciklimen állanék rendelkezésükre. Tisztelettel Weinstein Regina fodrásznő (Csapó-utca 64 sz.)

*** Nagyot hallás.** Egy gazdag hölgy, a ki a nagyot hallás és fülzugástól O. Nicholson művészi füldobja által meggyógyult, annak — illetve intézetének — 20.000 márkát ajándékozott, hogy ezen pénzből olyan süketek és nagyot hallók, a kiknek nem engedik anyagi viszonyait, hogy a füllobot beszerezhessék, ingyen láttassanak el. Levelek czimzendők: „Institut E. W. Nicholson «Longcatt» Gunnersburg, London, W. England.“

Színház.

Művészestély. A debreczeni színház-szintársulat tagjainak művészestélye tegnap este zajlott le a nagyerdei Dobos pavillonban. A nagy természet intelligens közönség tette zajossá, adván a Dobos pavillonnak nyári színház képét. A művészestély különben Rákóczi Károly nyitányával kezdődött. Majd Karacs Imre szintársulatunk tenoristája énekelte el zajos tapsoktól kísérve a Seckingeni trombitás bucsu dalát. Rizzi Margit, a pozsonyi színház koloratur primadonnája mutatkozott azután be közönségünk előtt Nagy terjedelmű, tisztán csengő iskolázott sopránjával mindjárt a Troubadour egyrészének eléneklésével óriási hatást kellett. Szinte irigyeltük a pozsonyiakat koloratur énekesnőjükért. Rizzi kisasszonyt a mi direktorunknak kellett volna felfedezni, így meg lett volna oldva a drámai énekesnő kérdés. Rizzi Margit után Lukács Ilonka, szintársulatunk fiatal, szépjövőjű tagja énekelte el Szabados „Rika“ operettjének egy részletét. Lukács Ilonkának ez volt az első bemutatkozása közönségünk előtt. Valljuk meg az igazat, hogy az első debut jól sikerült. Minden lámpaláz nélkül, teljes bizalommal énekelte az előkelő hallgatóság előtt. Hangja igazán szép s a gyakorlat a hiányzó iskolát is megfogja neki adni. Szacsy Sándor a Holló című költemény elszavalásával aratott zajos sikert. Szacsy ismert művésze egész teljességben nyilatkozott meg a nehéz költemény elszavalásával. Nagy Dezső művészi czimbalomjátékával aratott megérdemelt zajos tetszést. Zugó taps jutalmazta Karacs és Rizzi Margit „Traviata“ duettjét. Karacs Lukács Ilonka magyar dalait és Rizzi Margit „Csók keringőjét“ (Ardit) A hangverseny után „A miniszter előszobájában“ című dramollett került színpadra. Szacsy Sándor öntudatos, művészi egyénisége vált ki Knabe Jeremiás szerepében. Kedves Marie volt Lukács Ilonka. Jean inast Karacs Imre játszotta nagyon ügyesen, míg a minisztert Püspöky Imre adta. A hangversenyt jól sikerült táncmulatság zárta be.

Ujházi a nagyváradi színpadon. Ritka érdekes színházi események várnak e héte Nagyvárad közönségére. Az intendáns négy este terjedő vendégfellépésre megnyerte Ujházi Edét, a budapesti Nemzeti színház kiváló művészt. A mester híres, Európaszerte elismert alakításait mutatja be, s először a Bölcs Nánás czimszerepében lép föl hétfőn este. Kedden a Hauptanzen színművében a Cramton mesterben, csütörtökön a-Szevillai borbélyban s pénteken este a Bűnösben ragyogtatja Ujházi mester fényes művészi kvalitásait.

Színészeti H. Bőszörményben. H. Bőszörményi levelezőnk írja. Kunhegyi Miklós munkácsi színház igazgatója aug. 1-től 31-ig terjedő időre engedélyt kért és nyert a bőszörményi r. kapitányságtól színelőadások tartására. A társulat jól van szervezve, 11 férfi és 11 nő működő tagja van. C. ak azután ne csalódjék Kunhegyi a bőszörményisáiban.

H. Szoboszló a színészetről. H. Szoboszló, ebben a nagy magyar városban, mint értesülünk, mozgalom indult meg, hogy a téli szezonnra egy jól szervezett vidéki társulat, mely zenekarral is ellenne látva s így operettek is adna, legalább három hónapon át biztos otthont nyerje. A mozgalom élén a város előkelő férfiai állanak, kik anyagi áldozatoktól sem riadnának vissza. Óhajtanék, hogy a szép eszme testet öltönn!

Kerékpár verseny.

A debreczeni kerékpáros egyesület tartotta tegnap versenyét a Margit-fürdő pályatestén. Künn a derűs-boros nyári ég alatt szép közönség érdeklődése mellett folyt le a verseny. Ott láttuk a város intelligenciáját és polgárságát, hangsúlyozzuk, hogy minden rangú és rendű emberek künn valának, a méltóság-

gos urtól kezdve a legszerényebb polgár. együtt vettek részt a sport körében s a versenyek felvillanyozó izalmában: az egész nagy tér publikumát egyesítette a közös élvezet. Mintha eltűnt volna az a bántó kasztrendszer, ami a báltermekben s egyéb nyilvános helyeken sajnos tapasztalható a mi városunkban.

Igazi demokrata szellem lengedezett odakünn, a nyári, szabad ég alatt, mely eleinte borongott pár esőcseppel is hullatott alá, de aztán jókedvűen szinte ragyogó nevelésre derült és biztosította a sport ünnep sikerét.

A közönség.

A debreczeni kerékpárosok a vendégeket tagjaival délután két órakor gyülekeztek a Hungaria kávéház előtt s onnan 3 órakor indultak el végig a Péterfia-utczán, a hol színesen hullámzott a kíváncsiak nagy tömege. Mire a menet kiért a Margita fürdői sportterre, már nyüzsgött tolongott a közönség a tribünön, s zajongva tömött sorokban gyűrűzött végig a sokaság a pálya mentén vont korlát mellett. Ragyogó nyári toalettek sühogtak lépten nyomon. Mosolygó asszonyok, bájos leányok verődtek csoportba a tribün alján, fenyves uniformisok tündököltek a bírői páholy tövében, a pálya mentén, tarka dresszes fiatal emberek sűrűgtek forogtak a gnirlandos, zászlós poznák alatt. Itt-ott egy-egy szenvedélyes sportman vágatott libégve a start felé. És mindenütt látható volt Lasztagellner Kálmán alakja. A debreczeni kerékpáros egyesület fáradhatatlan elnökeinek nem volt egyetlen nyugodt percze. Járt, kelt, beszelt, intézkedett, kert, könyörgött, gratulált és fogatta a gratulálásokat. A 39-ik ezred zenekara pedig a pálya közepén mulattatta játékával a közönséget. Elérkezett végre a 4 óra is, kezdődött a verseny.

A verseny.

Pont 4 órakor megkondult a jelző harang a jury páholyában s messzire hallatszott el a stertér: Dr. Glüch József és Kálmán Cz helyi Zoltán: baritonja.

— Urak indulunk, urak!

Azután Kalmáncshelyi Zoltán vette kezébe a kék-sárga zászlót, meglóbalta nagy ünnepességgel a páholy lépcsőjén, mire razendített a katona banda s kiszögeződté a gukker-batériák. A versenybírószág elfoglalta a helyét.

A verseny kezdődött a megnyitó verseny nyel, melyben Szeitz Márton, Pitroff Lipót, Kiss György, Rott János vettek részt. 2000 méter volt a távolság azaz 6 kör. Érdekes és izgató volt a verseny mód felett. A díjért egy szélben ismert kerékpáros is versenyzett; a fővárosi Possert János, a kit a biciklis körök biztos elsőnek tipeltek s a kit a versenyzők lelve láttak maguk között. Azonban Possert már az első futamban felcsúszott és megütötte magát annyira, hogy már a döntő futamban részt sem vett. Így aztán a verseny a negy előbbi közt foly. Első díjat (nagy ezüst-érem) Pitroff Lipót, a másodikat (kis ezüst-érem) Kiss György, a harmadikat (bronz-érem) Szeitz Mártonnak ítélték.

Vendégek versenyében 1000 méter távolság vagyis 3 körrel, részt vett Gájd István, Pitroff Lipót, Kiss György, Sichert Ede. Ez a futam is nagy érdeklődést keltett kerékpáros körökben, a meny nyiben Pitroff Lipót a Temesvári Velocitas kerékpár-egylet tagját rendkívül jó hírek előzték meg. És a kik fennen bíztak benne, nem is csalódtak. Gyönyörű első lett Pitroff Lipót (nagy ezüst-érem), másodíknak Kiss György (kis ezüst-érem), harmadíknak pedig (bronz-érem) Gájd István érkezett be.

A főverseny volt a piece de resistance. Het kiváló kerékpáros futott meg 5000 méter távolságot, 15 kört: Bozók Imre, Barna Tibor, Szeitz Márton, Kiss György, Possert János, Rott János és Pitroff Lipót. 9-10 kört tréfálkozva futottak be a versenyzők, a végső köröknél azonban egyszeriben komolyan hozzáláttak a hajtáshoz, sokaig vezetett Pitroff, majd két körön át Rott János kinek a

nyomában egyre ott vágatott Kiss György, míg azután elibe került és ugyanakkor a 11-ik körnél Rott János felelt biciklijével, bár azt hitte a közönség, hogy súlyosan sérült szerencsére nem — hanem ismét felszállt és befutotta a 15 kört, hogy óvást emelhesen a verseny ellen. Így első lett a publikum hársány éljenzése között Pitroff Lipót, második Kiss György, a harmadik Rott János.

Az első díj nagy arany érem, a másodíké nagyezüst a harmadíké kis ezüst. A vezetésért küiön díj járt. A verseny után Rott János a jury elé járult és óvást emelt a verseny ellen, azzal a jelentéssel, hogy Kiss György menet közben szabálytalanul járt el és ennek következtében esett el. A bizottság tudomásul vette a felszólamlást és visszavonult ítélet hozatalra. Az eredmény az lett, hogy második beérkeznek Rott Jánost ismerte el.

Seniorok versenye 1000 méter távolság három kör. futottak Zelling Ede, Sichert Ede és Thieszen Arthur. Első lett Sichert Ede (nagyvárad) második Zelling Ede harmadik Thieszen A. Az első díj egy hordó sör és nagy ezüst érem, a II-ik kis ezüst, a III-ik bronz érem.

Juniórs verseny volt még a főverseny után a legérdekesebb. Első lett itj Lehmann Gusztáv II-ik Vlád Gusztáv (Nagyvárad) III. Budaházi, I. nagy ezüst, II. kis ezüst, III. bronz éremet kapott.

Nyerelenek versenyében első lett Lehmann (nagy ezüst) második Leska (kis ezüst) harmadik Budaházi (bronz érem) nyert.

Mükerekpározás. Laszgalner Oszkár és Fehér József mutatkoznak be a közönségnak. Mutatványaikkal óriási hatást idéztek elő.

Ezután a versenyt a Viga sz versenyyel fejezték be, melyben I. Kiss György II. Szaitz Márton, III. Bozók Imre lett.

Verseny után az Angol királynő éttermében bankettre gyűltek össze, mely tanczszal lett befejezve.

Noé.

Abból az alkalomból, hogy az ország elpusztult szőlőhegyein ismét szüretelni kezdenek, időszerűnek tartom, hogy azon férfival foglalkozzam, a ki az első szüretet tartotta. — Hiszen a történelem még ma sincs tisztában avval, hogy voltaképen ki is volt az a Noé?

Mindössze Mózes I. könyvéből tudunk egyetmást e rendkívüli egyéniség életéről, de ezek az adatok is oly hézagosak, hogy a történelmi kritika szigorú mérlegében jelentéktelen semmiséggé törpülnek. 950 évig élt Noé — majdnem egy Millennium — s a bibliai mindössze hat rövidke fejezetben emlékezik meg róla.

Ma már a vizbefútt csecsemőkről is tizenkét hasábot írnak, és a 950 éves érdemes aggnak hat kis fejzelettel akarják kiszurni a szemét. O tempora, o Mózes!

És még milyen hat fejezet! Mózes azzal kezdi, hogy «Noé ötszáz éves volt és három fia vala.» Ez aztán kedélyes történetírás. — A kor egy ily kimagasló alakjának életéből egyszerűen keresztül ugrik ötszáz évet és mintha csak egyetlen érdekes mozzanatot se találna, attér a hatodik századra. Hiába keresnénk adatokat Noé gyermekkori elményeiről, egyetemi éveiről, első szerelméről, forrasunk egyetlen egy szót sem árul el. — Továbbat pedig így szól igen tisztelt íróársam:

És élt Noé az özönvíz után háromszázötven esztendeig, aztán meghalt!

Szegény Noé! Két sorban végeznek a te negyedfélszáz esztendőddel, temetésedről pedig egy betű sincs.

Engem régóta bánt ez a kimért rövidség, amelyben a millenárius öreg részeseült és fáradhatatlanul kutattam, hogyan tudhatnék

meg valami részletesebbet Noéről. Évek hosszú munkája után végre sikerült hiteles források s adatok alapján összeállítani a kiváló férfi életének történetét.

E mű rdemeről nyilatkozni tiltja szerényiségem, de nincs kétségem benne, hogy az akadémia, a melyben «Noé élete és kora» című 1800 oldalos tanulmányomat felolvasni szándékozom, az objektív kritika tekintélyével fogja konstataálni, hogy korszakalkotó kutatásaim által magamnak hervadhatlan érdemeket, a magyar tudomány hírnevének dicsőséget szereztem, a történelemnek pedig megbecsülhetetlen szolgálatokat tettem.

Miután ezt szerénytelenség nélkül előrebocsátottam, igen rövid vonásokban ismertetni szándékozom nyomozásaim és buvárkodásom némely eredményét, a melyek egészen új, de valódi és egyedül hiteles színben lesznek hivatta feltüntetni Noé személyét, életét és történetét.

Noé szerény polgári családból származott. Atyja konyakgyáros volt egy kis vidéki városban, a fiu azonban magasabbra vágyott. A fővárosba ment és kitűnő sikerrel elvégezvén a kereskedelmi akadémiát, egy előkelő banküzletbe lépett. Az akkori viszonyokhoz képest gyorsan haladt előre. Hetven éves korában masod könyvelő lett, kilenczvenéves éves korában pedig az ifju már a vezérigazgatói székekben ült. Nehány évtized mulva önállósította magát s az üzleti világban csakhamar feltűnt éles üzleti elméjével, kiváló előrelátásával és páratlan szimatjával. Rövid pár év alatt nagy vagyont és gazdagságot szerzett.

Százhetven éves korában a börze elsőrendű tekintélye volt és fokonkint haladt pogártársai becsülésében. A kereskedelmi és iparkamara megválasztotta elnökének, éveken át képviselte az országgyűlésen Ararát kerületét; kir. tanácsos, azután a becsületrend lovagja lett, majd főrendiházi tag; később pedig — mint földmívelési miniszter két-százhusz évig működött a Mathuzsáem kabinetben.

A kabinet bukása után ismét bankár lett és ekkor, hatszáz éves korában, követte el azt a világhírű finansz-mañővert, amelylyel halhatatlanná tette magát. Noé ugyanis észrevette, hogy a barometer rahamosan esik lefelé s hogy a levelei bekak rendkívül idegesen viselkednek. Gyorsan átlátta a jövő esélyeit és sietett a tőzsdére.

Vége köv.

Vidéki hírek.

A bősörményi Bocskay-szobor. Hajdu-Böszörmény város lakói — mint tudva van — mozgalmat indítottak maguk körében egy Bocskaynak szánt emlékszóbor felállítására iránt. A szóbor-bizottság — mint nekünk jelentik — most lépéseket tett, hogy a bősörményi Bocskay-szóbor mása legyen annak a szóbor-nak, melyet királyunk nemes szive folytán Budapestén fognak felállítani. A bősörményi szóbor-bizottság érintkezésbe lépett Holló Barnabással, a budapesti Bocskay-szóbor alkotóművészevel s ha a többi hajdu városok is megegyeznek, úgy a Holló műve fogja Bősörmény főterét díszíteni. (Hát a mi szóbrásunk Tóth, a kinek van mar Bocskay-szóbor mintázata?)

A csoda-tehén. Nagy szerencse érte a napokban Ökrös Imre uramat, Árpád község rendőret. Ugyanis — mint levelezőnk írja — az arpádi község ördzójének az egyik kajla füü, fehér szörü tehene megellett, de nemcsak amúgy közönségesen, mint más szegényember jószága, hanem két kis bixa és egy üsző borjut hozott a világra. Harom teljesen kifejlett fehér szörü borjut, Ökrös uramnak nagy álmétkodására, még nagyobb örömére. A csodálatsképen meglepő dolognak csakhamar hire futott az egész faluban s most valóságos bucsujáró hely az Ökrösök portája, a hol sok-sok bamuloja akad a csodás riskának és az ő három ujszülöt borjának.

Egy kis gyermek tragikus halála.

H. Böszörményi tudósítónk írja: K a p r o s István szekerkes köruti lakos 1 és fél éves fiát két kis leány kiviitte a kuthoz játszani. Egy darabig csak folyt a játék, de a két leány nem sokára más mulatság után nézett. Ott hagyták a gyermeket s elmentek egy közeli udvarba. A magára hagyott kis fiu — senki sem törődve vele — a kút mellett levő mély vizü gödörhöz mászott. A járó-kelők csak jó későn vették észre, hogy lebukott a gödörbe s belefutott. Hulláját felboncolták.

Aranyossy tatus öcsöje Monakóban.

Színházunk pénzfőnökének A r a n y o s s y Józsefnek, kit az egész városban kedélyesen csak tatus-nak hívnak, kalandos hajlamu öcsöje van. Az ifj. Aranyossy Pál első gimnázista volt Vácztól. Hallott valamit Monakóról s roppant megtetszett neki, hogy ott oly könnyen meggazdagodnak az emberek a játékszalma mellett. E fogja őt is a modern ember legfőbb vágya: a könnyű meggazdagodás s elhatározta, hogy elmegy Monakóba szerencsét próbálni, mihelyt egy kis pénzhez jut. A napokban szállasadónéja, Galambos Györgyné elküldte a postára, hogy az apja, Aranyossy Gyula, jelenleg aszódi szinigazgató (ki a telen Böszörményben működött társulattal), posta-utalványon küldött 15 forintot vegye föl. Pál fölvette a pénzt, de nem ment haza, hanem elindult Monakóba szerencsét próbálni. A kalandor véru fiu el is jutott — Újvidékre, de ott már az utolsó garasa is elfogyott s így a monakói százezrek helyett az újvidéki rendőrség fogta pártfogás alá s hamarosan hazavitte Vácra. A ziarista-professzor urak szeptemberben valószínűleg ki fogják fejből verni a kalandos terveket.

A Szigligeti Társaság Belényesen. A nagyváradi Szigligeti Társulat, mint belényesi levelezőnk jelenti, a jövő hó folyamán felolvasó üléssel egybekötött kirándulást rendez Bihar megye egyik nagyobb városába, Belényesre. A kirándulásnak, tekintettel arra, hogy Belényes a legekiszponáltabb nemzetiségi fészkek egyike, a magyarság szempontjából nagy fontos sága van.

IRODALOM**HAJDU PISTA DALAIBÓL.****I.**

•Miért sir az esti szellő,
Mért hullatja úgy a fájó könnyeket?
— Viszi az én sóhajomat,
Zokog az én szerelmemről te nekem!
Ő tudja csak, haj be sokszor
Sóhajtom el imádot szép nevedet;
Tudod-e hát miért zokog:
Engem sirat az a szellő, engemet!

II.

•Mért nem ragyog fényes csillag,
Mért van ez a nagy sötétség az égen?
— Engem gyászol minden csillag,
Azért maradt az ég olyan sötétben!
Ők tudják csak, haj be sokszor
Könyörögtem az istenhez miattad;
Ne kérdezd hát miért van setét:
Hisz a gyászt a csillagokra — te hoztad!

Uj idők. Négy évi fennállása óta megvalósította az Uj Idők című illusztrált hetilap azt a programot, amit megindulásakor maga elé tűzött. Jó barátja, tanácsadója szórakoztatója lett a magyar családnak, átvette és bele vitte az új időbe a régi magyar családi élet tradícióit, hű tükrét adta a magyar irodalom és művészet fejlődésének, szemmel tartotta a külföld nevezetes eseményeit, mindig szívesen fektetett az aktualitásra, de mindenekelőtt magyar volt és marad szellemében és irányában. A viszony, mely közte és olvasói között fejlődött olyan, mint egy nagy család tagjai között: benső és meghitt. Minden olvasó tudja, hogy nemcsak szórakozást nyer kedvelt családi lapja révén, de tanácsot és útmutatást is. Most hogy a legközelebbi szám-

mal új évnegyedbe lép az Uj Idők nem éppen időszerűtlen ramutatni, hogy a nyári csendéletnek és pihenésnek legalkalmasabb megosztója és kiegészítője ez a lap. Olyan olvasmányt fog nyújtani, mely fejleszt az izlést, temesíti az erkölcsöt és kellemesen szórakoztat. Uj regényt közöl Bársony István tollából, nemkülönben egy másikat, melynek írója külföldi író, még pedig a legjelesebbek közül való. Minden számában lesz érdekes novella, szép vers, valami társadalmi kérdést érintő cikk, nem is említve azt, hogy a társadalmi kérdéseket szelid és finom humor alakjában csipkedve érinti az Uj idők Horkaynéja, kinek találó mondásait és talpraesett ötleteit egyik legkiválóbb írónk tolla veti papírra. Maga a szerkesztő, Herczeg Ferencz minden számba ír, gyakran novellát és társadalmi cikket, hétről-hétre pedig apróságokat. Segíti őt a szerkesztés munkájában a belső munkatársak kipróbált gardája: Bródy Sándor, Lika Károly, Sebők Zsigmond, Pósa Lajos, Tutsek Anna és Tábori Róbert (helyettes szerkesztő). Az Uj Időket melegen ajánjuk olvasóink figyelmébe és hozzá tesszük még, hogy nemcsak a lap minőségében kiváló, de olcsóságban is túlszárnyalja a hasonló színvonalon álló illusztrált családi lapokat. Előfizetési ára évnegyedre 2 forint, félévre 4 forint. Ebbe az árba bele vannak tudva azok a szép műmelletek is, melyek időnként a laphoz lesznek csatolva. Aki az Uj Idők szellemével és előnyeivel meg akar ismerkedni, annak kívánataira a kiadóhivatal (Budapest, Andrássy-ut 10. szám.) ingyen küld mutatványszámot.

CSARNOK.**Beatrice Cenci.**

(1599.)

— Történelmi vázlat. —

Dr. Kacziány Gézáról.

Ez év májusában mult háromszáz esztendeje, hogy Róma egyik piacán egy arany haju női fej, melyet a természet pazar adományai kiválóvá, bájosá és imádságra méltóvá tettek — legördült a hóhérbárd alatt. E kegyetlen ítélet végrehajtása a női becsület vértanujává tette a csodaszép Beatrice Cencit és a szerencsétlen áldozatot örökre beiktatta az emberiség szívébe s honfitársai habonás szeretetébe. Nincs az a költő, ki ne rokonszenvezne e csodás, tragikus leánygyal, nincs az az olasz, ki ne ösmerné a szép Beatrice arcképét s ha valahol meglátja azt, egy rövid imát ne mormolna lelkeüdvösségeért.

Guido Reni által festett arcképének másolatát ezerszámra találhatók a föld kerekégen mindenütt, ahol polgárosult népek laknak s a Rómába menő fiatal festő-növendéket első alma a Colonna-palotában látható Beatrice-arckép elé vezeti, hogy e bűvös szépségű leányfejen próbálja ki másolási tehetségét. — Elmereng a tökéletes szabályosság arczon, a könyök fátyolán attekintő bájos égkek szemén, a fehér kendő alul gazdagon kiomló aranyfényű, gazdag hajfürtökön a bánatos fejtariszonon, a mellkép rendkívüli tökéletességű nőies formán és sóhajjal kezd munkájához. Ennyi szépség, ennyi gyermeki báj és ártatlan szépség, mely a maga husz éves ragyogó ifjúságával annyi édes boldogságot ígért, — a teremtés ily ritka remeke, megsemmisítve egy pallos-csapás által, mily határtalan bűn volt a Teremtő iránt!

S e bájos gyermeket apagyilkosság bűne miatt végeztette ki a pápai kormány, melyhez hiába fordult női becsülete megvédéseért egy vadállattól, kit a sors végtelen gunyu szeszébe az ő édesatyjává tett. De midőn a szüzben föllazadt a tiszta lélek s a természet örök jogát igénybe vette zsarnoka és erényének vesztélyeztetője ellen, akkor előállott a kérielhetetlen földi igazság az ő pallosával. Az ártatlan bűne taszíták, hogy a bűnöst halálra vehessék. Ez a földi igazság rendes wene, ennek esett áldozatul Cenci Beatrix s ez adta

feje köré azt a martyr-koronát, melyvel az emberiség előtt bir. Története a mult egyik nagy tragédiája s ezzel az emberi szellem egyik legkiválóbb képviselője, Percy Bysshe Shelley, a lánglelkű angol költő, Lord Byron barátja foglalkozott. »A Cenciek« cz. szomorujákában, maradandó szellemi emléket emelve a szép Beatrixnek.

I.

Cenci Ferencz, római főúr, fia volt azon Monsignore Cencinek, ki mint V. Pius pápa kincsárnoka rengeteg vagyont harácsoltt össze. A renaissance-kor azon emberei közé tartozott, kiket e kor legkiválóbb monographusa, Burckhardt Jakab, »absolute Bösewicht«-nek (minden izében gonosztevő«-nek) nevez. Francesco Cenci az atyjától rámaradt vagyomból 160,000 korona jövedelmet húzott; szaporitá ezt még az által, hogy egy igen gazdag hölgyet vezetett oltárhoz, ki het boldogtalan gyermekkel ajándékozta meg férjét. Sok szenvedést kellett elviselnie férjének minden fogalmat fölülmuló zsarnokságától és feneketlen erkölestelenségétől, mely még a maga romlott korában is ritkítá párját. A halál végre megváltá kintjaitól s a gyászba nem borult özvegy csakhamar új feleséget hozott haza Petroni Lucretia személyében, ki az árván maradt gyermekeknek gondos és szerető anyjává lön. A szép és erényes Lucretia azonban nem tudta férjét magához bilincselni, minek magyarázata egyfelől az is, hogy Francescot ellenállhatatlanul vonzotta minden alja, gonosz és erkölcsileg és törvényileg tilos cselekedet. Jó lábón állván a pápai udvarral, nem volt az a fürtelem, melyet el ne követett volna s mikor emiatt felelősségre vonták, nagy vagyona egy részével megváltotta magát és újabb bűnök elkövetésére indult. Legkisebb bűne a sodomitaság volt, melyért három ízben ítélték el, mindannyiszor százezer korona bírságra, a természetelleni fajtalanokodásnak minden nemét gyakorolta s a gyilkosság megszokott foglalkozásai közé tartozott. Templomba ugyan sohasem járt, de saját palotájában szemszúrásul kápolnát emeltetett. Gyermekeit csodálatosan gyűlölte s nem volt hobb vágya, mint hogy őt fiát mihamarabb sirba juttathassa. — Háromat közülök Salamenciába küldött iskolába, ott azonban a fenntartásukra szükséges pénzösszeget megvonta tőlük, ugyannyira, hogy ezek végre is hazaeheztek az egyetemről s otthon, hol atyjuk a legközönségesebb társzerepeket is megvonta tőlük, végre a pápa útján tudták Francescot arra kényszeríteni, hogy ellátásukról gondoskodjék.

Hasonlag a pápa segélyét vette igénybe Francesco idősebb leánya, kit atyja baromi kegyetlenséggel kinezott s elpusztítani igyekezett. Folyamodványában azt kérte a papától, hogy vagy adja őt férjhez, vagy rendelje el egy kalastromba fölvetelét, mert atyja bánásmódját tovább tűrnie lehetetlen. A pápa megkönyörült a szerencsétlen leányon s Carlo Gabrielléhez adta nőül őt, elrendelvé hogy Francesco tisztes hozományt adjon leányával. A vén gonosztevő fogcsikorgatva engedelmessékedett, de annál jobban gyűlölte gyermekeit.

Folyt. köv.

Szerkesztői üzenet.

M. G. Helyben. Hogy a »Temetőben lattelak meg« című magyar nóta jelenleg miért aktuális, tessék megkérdezni valamely temető-c-ósztól.

G. F. Kinek a káran tanul az okos? Menjen maga kis hamis! Hiszen a verebek is azt csiripelik a városban.

Varga S . . . u. 1. Miféle csürés-csavarrás ez? Ön tudja legjobban, hogy az lehetetlen. **2.** Hogy ütött-e az őrmester, azt öle tessék megkérdezni. **3.** Angelotti daltársulata tényleg a legjobb magyar daltársulatok egyike. Debreczenben működése a M i l e c k e r Lajos érdeme, ki áldozatot nem kímélve hozta városunkba.

